

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felelős szerkesztő:
MAGYAR BÁLINT

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Teleky-ucca 5 sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR
helyben hazhoz szállítva, vidékre postán küldve:
Égész évre 52 K | Negyedévre 13 K
Félévre 26 K | Egyes szám 1 K.
Külföldi előfizetéseknél a postabér megtérítését kérjük.
Hirdetéseket díjazás szerint, — Nyilttér euróinkint.
A nyilttéri és hirdetési díjak előre fizetendők.
TELEFON SZ: 27.

UJSÁG

SZILÁNKOK.

„ÖSSZE KELL KOVÁCSOLNI A LÁNCOT”, a magyar egység láncát, melynek kétszázéves szene — mint acélkarikák edzett, kemény ereje, — a kétszázéves hazájától elszakított magyar egyetakarásának és összetartásának tényeként kell, hogy összefonódjék. November harmincadikán a magyar pártok közös értekezletén negyven igaz magyar ember fogott egymással testvéri kezét. Negyven testvér magyar gondtól borús szemé villant össze egy közös akarásban: az élet, a szabadság utáni vágyakozásban. Egy gondolat, egy hevülés, egy cél, egy igazság, egy hang tartotta össze minden képviselőjét az itteni elárvult magyarságnak. „Össze kell kovácsolni a láncot”, mint egy varázsige, mint mindenki szívéből fakadó jelszó szertejárta a közöttünk settenkedő szétluzás ősi átkát. A negyven magyar kéz, mely összefonódott, negyven magyar szív, mely összedobban, (talán van ezeréve, hogy így történt) az első rőfje a magyar egység szeretett melegével kovácsolt láncának.

A NEVETŐ HARMADIK, az eddig széthúzó magyarság fő-fő uszítója, a testvérharcok sáphuzója, a ringőjárásu nyomdatulajdonos, lapkiadó és kreizlérgeza nem így gondolta a magyar egység megalapozását. Nagyon fájt neki a magyar erő szintizása, acélos megnyilatkozása. Az idegen vezetés alól felszabadult magyarság határozott célok felé törekvő nekilendülése elsöpréssel tenyegyeti a Kézlőnyék külön kis célját. A mindenjélle kacsintó politikai váltókezelő ismét mellékvágyra akarja irányítani a magyarság ügyét. A ruszinszkói magyar pártok egyesülése alkalmából, mikor a magyar sajtó minden lapja örömtől lángját eleszi, ő gyújtogató csóvát ragad, bolondító mérget kever, s ismét, mint már mindannyiszor, széthúzást szit és lélekarangot kongat. A magyar egység bölcsője felett krokodil-könnyeket hullat a: — síró harmadik.

A „PÖRÖLYCSAPÁSOK” (?), melyek a magyarság értekezletén hallatszottak, nem az egyesítő munka hangjai voltak, hanem a rendbontás, az összefonódó láncot szétörni akarókké. A magyar-zsidó Szabó József magyarságát és szavainak jóhiszeműségét nincs szándékunkban kétségbevonni, de kételkednünk kell elfogulatlanágában és illetékességében. A zsidóság elhelyezkedésének problémáját a magyar pártok keretein belül nem neléz megoldani, de a zsidóság képviselőinek agresszív és rendbontó fellépése nem hozhatja közelebb a megoldást. Az önzetlen és odaadó munkálkodás már magában véve is kizárja a személyeskedő és provokatív fellépést és rosszul számítanak azok, akik arra számítanak, hogy a két veszedekél fél között mégis csak ők lesznek a nevető harmadik.

HÁBORU FOLYIK a magyar szobor ellen, a halandóság háboruja a halhatatlanság ellen, az öklölé a szimbólum ellen, a pillanattól az örökkel való szembeállítás ellen, a baltát a márvány ellen. Néma tanuként nézte a magyar szobor, a mi az idők váltakozásában végbement előtte, nem mint a szfinx, amely nem bán semmit és egykedvűen nézi lábainál a porsemek játékkát, de mint megannyi félisten, aki a jelen mélységei fölött a magyarság sorsán örökdi. Magyar teremtőművészet népesítette be a városok terét a magyar gondolat és dal hőseivel, — talán ezért akarják megölni? Oh, ha tudnák, mily hiábavaló ez. . . a szimbólumot le lehet dönteni, de amit szimbolizál, azt nem lehet megölni soha. Nem a kö. a gipsz, a márvány teszi a szobrot, — a lélek

az, mely életre hívta és a ledöntött szobor hatalmasabb mementó, mint az élő. . . rendületlenebb talapzaton áll az, mint a sértetlen, millió és millió szívbe ereszkedik le és csak a millió és millió szívvel együtt lehet kitépni.

A Magyar Pártok Szövetsége.

Egyben válasz a támadásokra.

F. hó 2-án délelőtt összejötték városunkban Podkarpatszka Rusz magyar pártjainak kiküldöttjei, számszerint kb. negyvenen és megalakították a Ruszinszkói Magyar Pártok Szövetségét. A szövetségre lépő három párt: a Ker. Szoc Párt, a Kisgazda Párt és a Magyar Jogpárt. A szövetségre lépés célja: az egységes irányítás, vezetés és hatalmas fellépés erejével hathatósan megvédelmezni az itteni magyarság politikai, kulturális és gazdasági jogait, egyben elérni azt, hogy Podkarpatszka Rusz autonóm terület állami, kulturális és gazdasági életének új berendezési munkájában a magyarság olyan arányban vegye ki részét, anilyen arányban képességei és ezer éves kultúrája erre praedestinálják. E szövetség olyképen jött létre, hogy a szövetségre lépő pártok mindenike megtartja eddigi párkereteit, élni fogja saját pártéletét és csak a magyarságot közösen érintő ügyek minél sikeresebb szolgálataira alkotják meg a szövetségi szervezetet. az országos és megyei választmányokat, a központi végrehajtó bizottságot, elnökséget stb.

A Szövetséget megalakító gyűlés előtt a szóbanforgó magyar pártok vezetői férfiak megfogdoltak és megfontoltak mindent, megállapodtak a részletekben is. Az egyhangu határozat ezeknek a megfontolásoknak volt az eredménye: A magyar pártok vezetői szükségesnek találták a szövetséget, de meghagyandónak ítélték az egyes pártok külön életét és saját kéréit is. Ehhez akkor mindenki hozzájárult, de aki nem tette és most elégedetlenkedik, hogy miért csak Szövetség jött létre, nem pedig egy új párt, — aki most keresi a kákan a csomót, az csak kifogásokat keres, amiknek alapján látszólagos joga legyen — másokkal együtt működni, nem a magyarsággal. Ezekre így vonatkoztathatók Korláth Endre szavai: Aki a pártok által jónak látott szövetségi egységet nem akarja, az nagyobb ellensége a magyarságnak mint azok, akik kulturájától és jogaitól akarják megfosztani.

Csak ennyit jegyzünk meg az U. K. dec. 3-iki számában megjelent cikkre, amely azzal foglalkozik, hogy a zsidók a keresztényektől nem a pártok szövetségét várták, hanem egy új pártot, amely alkalmas lett volna arra, hogy a „megtántorodott zsidó magyarokat” is megnyerje. Hogy valóban léteznek-e megtántorodott zsidó magyarok vagy nem, azt a Kézlőnyék jobban tudja. Minden esetre érdekes, hogy ezeket csakis olyképen véli visszaszoríthatóknak, hogyha már a „keresztény” szót is töröljük a szótárból és hogyha a „keresztény politika” eszméjét emlegetni sem merjük többé.

Nagyon félroja az U. K. szerkesztőnknek az alakuló gyűlésen elmondott beszédjét. Azt is csak azért, mert amidőn szerkesztőnk a magyar pártok szövetségi egyesülését örömmel üdvözölte, egyben elvi kijelentést tett, amelyben a ker. szociális pártnak önálló pártként való további megmaradását és függetlenségének szükségességét egyenesen a ker. szociális tanból indokolta meg. Akik a ker. szociális párt alakulásán annak idején büszgyöltek, akik azóta gyűléseiken „keresztény testvérek”-nek szólították egymást, rosszabb magyarokká lettek e azzal, hogy öntudatosabb keresztényekké váltak? Mit árt a magyarság egyesülésének, hogyha a magyarságnak keresztény többsége kegyelettel viszi a többi

magyar párttal való szövetségre lépéséhez a „keresztény” eszmét jelképező régi zászlaját s a kereszténységéből merített régiebb erejét? . . . Kifogásnak, amelyre hivatkozva esetleg ne kelljen a magyarsággal tartania némely „megtántorodott magyar zsidónak” — kifogásnak, ismételtlen mondjuk, ezt is föl lehet használni, de mondhatjuk, gyöngye kifogást talált magának az, aki erre épít. A szövetségre lépők úgy voltak jök egymáshoz, amilyenek és a diadalmas nászmenetre indultaknak igazán mellékes, hogy milyen szemmel néz, vagy milyen szóval szól utánuk — valaki, akinek az a szövetség nem tetszik. Itt nem az a fő, hogy a fogadatlán prókátorok a levegőt verdesék, hanem az szükséges, hogy a cél elérésére kezeifogók mindvégig kitartsanak és a kesztény eszme további fennmaradásának sem ártanak.

Előre gondoltuk, hogy némelyek távolról sem fognak tudni annyira örvéndenki a magyar pártok szövetsége megszűlésének, mint amilyen örömmel üdvözöltek volna a ker. szociális párt és a keresztény gondolat halálát. Sajnáljuk, de ezt az örömet nem szerezhetjük meg nekik. A ker. szociális párt fegyverbarátságra lépett a magyar pártokkal, de nem lépett fegyverbarátságra azokkal, akik a keresztény erkölcs és világnézet ellenségei a ker. szoc. párt nem rugatja ki magából azokat, akik programjának lényegére figyelmeztetik. Tiszteljük a zsidók jobb részét, de a legutóbbi évek történetét tagadni ezek sem fogják és ez kell, hogy késztesse a ker. szoc. pártot arra, hogy a magyarság védelmére alakult szövetségben sem felejtse el egy pillanatra sem az öt létrehozó princípiumot: a keresztény világnézet és erkölcsi, szóval a kereszténység védelmének, ennek minden titkos és nyílt ellenségeivel szemben. Nem tévesztheti szem elől a ker. szoc. párt azt, ami a nagy világban történik. A cseh nemzeti egyház egyesülni akar az orthodox szerb egyházzal és ebbe — a schizmára való átvétel után — a ruszinokat is bele akarja vinni. Ennek nyilvánvaló politikai célzata van és ebből kifolyólag a ruszinokat és a ker. szociális pártot a társadalmi bajokon kívül az egyházi célok is közös akcióra hívhatják. De milyen címen merjenek majd a ruszinok közeledni, hogyha a ker. szociális párt megszűnik kereszténnyé lenni? Ausztria és Magyarország jelenlegi viszonyra mutatja legjobban, hogy a keresztény népek közössége nem fantazmagória, hogy arra építeni lehet és építeni kell. Akinek ez nem tetszik, az tegyen róla, de a ker. szociális párt létét és célját senki szép szeméért meg nem tagadhatja. Most magyar párt, mert magyarok tették itt magukévé a ker. szociális eszmét és szívesen ment bele a magyar pártok szövetségébe, de ez nem azt jelenti, hogy saját külön programját feláldja és hogy jövőbeli függetlenségét feláldozza. Zászlaját nem ejti el, mert neki magasabb célja van annál, hogy némely — eddigi magyar érzésükben megtántorodottakat — a magyar érzésük vissza édesgeszen igazságának keresésével ő senkit sem idegenített el, aki pedig a nemkeresztény magyarok közül elidegenedett a magyarságtól azért, mert e párt keresztény és élni akar: hát annak visszanyerése nem volna olyan nyereség, mint amilyen veszteség volna az előbb viszonyt keresztény öntudat halála. Ennyi a mi megjegyzésünk a minket ért utcai támadással szemben.

— Tiltakoznak Berliuben a csehországi németeken elkövetett jogfosztás ellen. Az osztrák-német népszövetség Berliuben nagy tiltakozó gyűlést rendezett a legutóbbi csehországi események miatt. A gyűlés határozatot fogadott el, melyben egész Európa színe előtt tiltakozik a szellemi és politikai jogfosztás rendszere ellen, mely alatt a német nép Csehországban szenved. A gyűlés az ottani eseményeket az egész német néppel szemben elkövetett sértésnek tekintti.

A csuhás.

„A csuhás“ szó, mint a legnagyobb megvetés kifejezője, polgárjogot nyert az „Ungvári Munkás“ hasábjain is. Nem régen van így, talán a választások forgó szele vetette fel, talán a magyar tisztító tűz elől ide menekültek hozták azt magukkal és hintik a derék munkások szemébe. Azt hiszik, hogyha „lelkiját és „csuhást“ említenek, akkor a munkást már azonnal megnyerték a harmadik internacionálé magas eszméinek és a saját külön kis titkos céljaiknak! Hát igen csalódnak, amikor arra számítanak, hogy a bűbájos „csuhás“ szó néhány variációjával megszerezhetik a diadalt s az öt águ csilaghoz a tündöklő ragyogást. A kabbalák kora lejárt. Michla és Geinarra hőseinek kabbalisztikus szavaival — a „csuhás“-sal és társaival — lehetett hatást elérni Szamuelli korában, de ma már kevésbé. Az egyház tekintélyét kabbala szavakkal lehet gyengíteni, de nem lehet megölni.

Igaz, hogy jelenleg a német parlamentben 168 olyan képviselő ül, aki kijelentette, hogy a valláshoz semmi köze. Az is igaz, hogy Angliában 5130 páholy, az Egyesült Államokban pedig 15825 páholy működik, az előbbieket összesen 327 ezer, utóbbiakat összesen két millió szabadkőművessel. Igaz, hogy részint még megvannak az okok, a melyek a mai világtörténelmi eseményeket előidézték és az egyház tekintélyét messerségesen lejáratták; igaz, hogy a vallástalan vezérek, e modern csodatevő rabbik kabbala szavai még most is hangzanak, a vakmerő szellemi hősérek még most is erejükön és képességeiken felül merészek és agresszívek. Igaz, hogy a forradalomcsinálás tudományát, amelyet Lenin a párisi nagypáholyban tanult, kisebb páholyokban, bódékban és utcasarkokon még most is előadják és képezik a kis Lenineket, a kis Szamuellieket. Igaz, hogy még mindig tagadják az indiuidiumnak és a kiválóbbnak, a rátermettebbnek létét, de már kezd minden újabb formát kapni, nem ugyan a régi hibákkal, de a régiékből jóknak bizonyult jóknak jellegével.

Megtagadták Róma tekintélyét és ugyanennek a megtagadásnak kapcsán terjesztették el a világot a liberális nagytöke hatalmát. Ma már a legnagyobb birodalom miniszterelnöke mondja, hogy az Egyháznak nagyobb befolyásának kell lennie a világ folyására, mint amilyen eddig volt. Népszövetséget csináltak azok, akik elfogadták az egyenlőséget az egyenlő kötelességteljesítés nélkül. Népszövetséget, amelyben a japán s az urugvajai dönti el, hogy mi legyen a németekkel, akik Európát alakították és a magyarokkal akik a kereszténységet védtek. Népszövetséget csináltak a liberális kapitalisták, de már sokan epednek azután, hogy a pápa egy új népszövetséget alkosson, egy olyat, amely nem a liberális nagytökének, de nem is az utópisztikus bolsevizmusnak, hanem az igazi békességnek álljon szolgálatában. Ha a pápa ezt most meg akarná csinálni, milliók és százmilliók állának hozzá, annyi bizonyos. A „csuhástól“ — igen a „csuhástól“ — várják a káoszából kivezető irányítást és erőt. Hogy tőle várják, azt sokféleképpen elárulták már az egyik oldalról, — a legyőzöttek oldaláról — a németek, a győzők oldaláról pedig — éppen a franciák. Néhány hónappal ezelőtt Berlinbe is bevonult a pápa követe, mert hívták, s a brandenburgi kapun hódolatát fejezte ki a főpap előtt a szociálista államfő. Párisból valamikor elküldték a pápa követét. Az idén, májusban 160 szenátor, 73 püspök, 43 kardinális és 23000 francia jelenlétében végzett a pápa főpapi funkciót. Hága is visszakéri a maga pápai követét és a román király udvari fogaton vitette Bukaresten végig Rómának egyik ottjáró püspökét.

A „csuhás“ szót kitérölhetik a Gáti-Braunfeld-Száiler és társaik, akik úgy vélnek a zavarosban jó sokat halászni, hogyha az egyház hajójának széléről köpködnek a vízbe. A hal nem jön a piszkos köpetre, de annál jobban elundorodik a vásárló, ha ilyen módon halásztott halakkal kínálják.

— **Szövetkezeti élet.** Az országos központihoz tartozó hitelszövetkezetek sorsát illetőleg a kormányzósághoz beosztott szövetkezeti szervező osztályhoz felvilágosításért fordultunk, hol dr. Márván oda nyilatkozott, hogy a szövetkezetek ügye országos törvénnyel lesz rendezve. A Podkarpatska Rus külön központot fog kapni. Az előmunkálatok folyamatban vannak, most vizsgálják felül az egyes szövetkezetek mérleg-számláit. A budapesti központban lévő értékek áthozataláról gondoskodás fog történni, s így a betétesek a szövetkezetekben lévő betéteiket illetőleg nyugodtak lehetnek.

Hogy pártolják Kárpátország iparát?

Mi van a sónkkal?

Ungvár, 1920. nov. 25.

Kárpátországának a versaillesi békeszerződés értelmében autonómiaja volna. Ez az autonómia ugye bár azt kell, hogy jelentse, hogy Ruszinszko kincse elsősorban Ruszinszkoé és hogy Ruszinszko kincse felett itt döntsenek.

Ruszinszkonak a fán kívül a legnagyobb kincse sóbányáiban van. Oly nagy a sótermelés, hogy az egész köztársaságot képesek vagyunk vele ellátni. Mi sem természetesebb tehát, hogy Ruszinszko ipari szószerűségeit ebből a termelésből ki kell elégiteni.

Ezzel szemben mi történik? Az ipari só felett való rendelkezési jogot egy olmtüzi részvényirtasaságra bízták, amely Ruszinszko iparával szemben a legelleneségebben viselkedik.

Egy munkácsvidéki szappangyáros tolett-szappangyártási céla Aknaszlatináról denaturált sórt kért. A bányagazgatóság elintézés helyett Olmtüztbe utasította az illető céget. Olmtüzt ahelyett, hogy a kért sórt kiutalta volna, közli a sórt folyamodó céggel, hogy ipari sórt bizony csak úgy küldhet, ha a pénzt előre beküldi. Közli egyben, hogy a sórt ab Olmtüzt adhatja csak el. Más szóval: a szállítási eszközök eme válságos napjaiban Kárpátország saját embere Ruszinszko-ban csak úgy kaphatja meg a só, ha az aknaszlatina—olmtüzi fuvardíjat kétszeresen megfizeti.

A dologhoz szükségtelen kommentárt fűzni. Hogy gondolják azonban, hogy ilyen mostoha viszonyok mellett itt ipar keletkezézik, vagy hogy Ruszinszko ipara a cseh-ipparral képes legyen konkurrálni? (A R. M. H. cikke.)

UJDONSÁGOK.

— **Házasság.** Szlaskó Gyula és Jencsik Ilonka nov. 27-én tartották esküvőjüket az ungvári rk. templomban.

— **Szentiványi képviselőnknek nov. 24.** a prágai parlamentben mondott nagyszabású beszédjét olvashattuk a Kassai Esti Ujság pénteki számában. A beszéd hatalmas felépítése, nyílt, férfias hangja méltán aratta Szentiványinak az egyik legszebb dicsőség koszorúját és mi méltán büszkédkedhetünk képviselőnkkel. A cseheknek sem lehet panaszuk reá, mert tiltakozik ugyan a trianoni békének budapesti ratificatiója ellen, de azt következőleg loyaltás ígér, amíg jogainkat megadják. A beszédnek ezt a részét közöljük: „Mi ma egy nálunknál erősebb hatalom folytán a csehszlovák köztársaság polgárai vagyunk. Ezen aj területen kell biztosítani létezésünket. Keresni akarom és fogom, miképpen lehetne ezzel a reális gondolkozással, megtalálni az önvédelem tisztességes útjait. Önök, akik ez idő szerint a hatalmat kezükben tartják, ma nemzeti létezésünk és szabadságunk minden előfeltételét megtagadják, én ennek dacára meg fogom kísérteni a parlamentárisnak elfogadott eszközökkel célt érni, magyarságunk szabadságát és feljöttlen egyenjoguságát biztosítani.

— **Uj vasutvonalak.** A Slovensky Dennik szerint a parlament 222 millió koronát szavazott meg ebben az évben vasuti vonalak kiépítésére. A Sátoraljajhely—Töketerbessi vonatra 17 milliót, az Ungvár—Munkácsi megkezdett pálya kiépítésére 15 milliót, a Munkács—Bilke—Husztli vonal megépítésére 30 millió koronát szavaztak meg.

— **Halálozás.** *Taub Gyula* Munkács városának hosszú éveken át volt első tanácsosa a mult hét csütörtökén hirtelen meghalt.

— **A nyomdászok, vas- és fém munkások** nov. 27-iki táncmulatságát megelőzőleg a helybeli újságírók által megszerkesztett „Eleven Ujság”-ot mutatták be. A szereplők: Skultéty Margitka, Stromovics Bertuska, Róvay Tivadár, Prókai Béla, Rády Irénke, Lebovics Bernát, Herzog Sándor, Nagy Ferenc, Schvingula Ferenc, Eperjessy I. és Siska Ferenc az újság különböző rovatait érdekesen és élvezetesen elvették meg. A közönség a kiváló előadást mindvégig óber érdeklődéssel kísérte. Az előadást sikerült táncmulatság követte.

— **A pecséti.** Sáros megye életében történelmi jelentőségű aktus játszódott le e hó 22-én a zsupáni hivatalban. A régi Magyarország Sáros-vármegyéjének ekzsponensei, névszerint *Táhy József* volt alispán; *Bánó Aladar* volt főjegyző; *Dr. Dobay Zsigmond* és *Dr. Horovitz Gyula* volt vármegyei tiszti főjegyzékek megjelentek *Dr. Brežnyán* zsupán előtt és átadták a *Táhy József* alispán által az alispáni joghatóság jelvényeként neki még 1897. évi június hó 2-án első ízben alispánként bízott megválasztásokról átadott és őrizetében bírt két darab arany és egy darab rézből készült „Sáros megye pecsétje 1839” és *Sigillum comitatus de Sáros* kirórralt előtűt pecsétnyomokat.

— **A Katholikus Legényegylet,** elfoglalt helyiségeket visszaszerzése céljából e hó 28-án küldöttségét jelentett be a vicekormányzóhoz. Mintegy 400 tag akart felvonulni a kormányzósi épületbe. Ehrenfeld vicekormányzó a küldöttség jövetelét bejelentőtől tájékozódván, azonnal érintkezésbe lépett Toupalik zsupánnal, ahová a küldöttséget irányította. A zsupán a panaszról jegyzőkönyvet vetetett fel. Eszerint a Legényegylet minden körülmények között visszakövetelt elvett helyiségeit, mert azok egyúttal a keresztényszoziális pártnak, de az UAC sport egyletnek is párhelyiségei és így három egylet, mintegy 1500 taggal esnek el az egyesületi élet lehetőségétől, amikor már, saját helyiséggel nem rendelkező egyesületek részére a hatóság maga gondoskodik helyiségekről. Arra is hivatkozott a Legényegylet, hogy a felebezést idejében adta be és azt okmányal igazolta. — Mivel az Egylet mindmáig nem kapta vissza helyiségeit, ma d. e. ismét a vicekormányzóhoz tesz panaszt, remélik, most már nem hiába.

— **Az irek elnökét elfogták.** Asquit az angol alsóházban bővebben ismertette az ir eseményeket, elkövetőiket a tisztesség és emberiség iránt elvesztett érzékű embereknek minősítette. Dublinból táviratozzák, hogy az irek által köztársasági elnökké kikiáltott Griffith-ot elfogták. Elfogták továbbá *Mac Neilla* professort, az ir mozgalmak szerzőjét.

— **Az erdélyi érsekség.** A K. N. közli, hogy a román király az erdélyi érsekséget Gyulafehérvár székhellyel *Majláth Gusztávna* ajánlata fel, aki azonban azt el nem fogadta.

— **Valló, volt igazgató betegsége.** A K. H. jelenti, hogy *Valló Albert* volt ungvári gimnáziumi tanárt, elbocsátott kassai cs.-sz. igazgató súlyos szívizületlődés érte.

— **Nem érvényes a kollektív szerződés.** A legfelsőbb közigazgatási bíróság 1920 október 15-iki határozatával elvi döntést hozott abban a tekintetben, hogy a dr. *Srobar* és dr. *Déner* teljhatalmu miniszterek által kiadott kollektív szerződés hatályal bír-e vagy sem. A legfelsőbb bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kollektív szerződésnek semmiféle kötelező hatálya nincs. Komondotta a legfelsőbb bíróság, hogy a teljhatalmu miniszterek által kiadott kollektív szerződések nem egyebek, mint irányelvek, utasítások (uprava pokrny), amelyek senkit nem köteleznek és csak az érdekelt tetszésétől függ, hogy azt betartani akarják-e vagy sem. Azért, ha ezután bárkit is a főszozlabíró az aratók ügyében, vagy egyébként a kollektív szerződés alapján megidéző és marasztalni akar, az nem jogos és a legfelsőbb bíróság határozat értelmében fizetni nem köteles. Természetes, hogy a régi aratási szerződések alapján való járandóságok kiadandók a munkásoknak.

— **Uj városi főmérnök.** Dr. *Zselvay János* kormánybiztos *Jakubek* volt államépítészeti hivatali mérnököt városi főmérnökké nevezte ki, míg *Arvay József* eddigi főmérnök a létesítendő műszaki irodában fog szolgálatot teljesíteni.

— **Mikor lesz vasutiforgalom Magyarországgal?** A közvetlen vasutiforgalom szükségessége napról-nápra fokozódik. A világtól elzárt Ruzsinszónak egyetlen természetes érintkezési terevéne a magyar alföld, mellyel csakis *Csapon* vagy *Sátoraljaiújhegyen* át közlekedhetünk. Kilátás van rá, hogy akár *Csapon*, akár *Ujhelyen* át megindulhat a közvetlen forgalom. Hogy eddig ez meg nem történt, azt állítólag, a magyar hatóságok ellenkezése okozza. Illetékes helyen nyert értesülés szerint december 15-től *Hidasnémetin* keresztül megindul a közvetlen forgalom. *Hidasnémetiből* d. u. 3 óra 30 perckor indul a vonat *Budapest* felé.

— **A ruszinszói kérdés a képviselőház előtt.** (Prága nov. 23.) A képviselőház mult szerdai ülésén *Bradač* és *Marata* képviselők javaslatot terjesztettek be, amelyben k. vetelik *Ruszinszko* mezőgazdasági lakossága gazdasági és szociális viszonyainak rendezését. Továbbá felszólították a kormányt, hogy a földirtokhivatalnál rendelje el a nagybirtok azonnali kisajátítását, a vadászatról szóló törvény megváltoztatását, a rekvirálást, a rekvirálások beszüntetését, a vasuti díj-szabás leszállítását és hogy az élelmiszeri ügyeknek szenteljen nagyobb figyelmet.

— **A katonaság választójoga ellen.** Husák nemzetvédelmi miniszter a képviselőház véderőbizottságának mai ülésén többek között kijelentette, hogy azon lesz, miszerint a katonaság a tényleges katonai szolgálati idő tartamára kizárassék az általános választói jog gyakorlásából, mert ez az egyetlen módja annak, hogy a hadsereget illetően lehessen a politikai pártok befolyásától.

— **A schizmatikusok ismét életjelt adnak magukról.** *Gernyes* községben a schizmatikusok *Kossey Gábor* gör. hath. lelkész lakásának alakait f. évi nov. 21. ről, 22-re virradó éjjel bezárták. Úgy értesülünk, hogy a csendőrség a tetteseket elfogta.

— **Teadélután.** A Patronázssegylet nov. 28-iki teadélutánt újabb teljes anyagi és erkölcsi siker koronázta. A pódiumon özv. *Ungváry Kálmán* és *Kavasch Erna* a Mozaik egylet tagjai művészi tökélyű szavallatokkal, dr. *Szendery István* pedig hegedű játékával szórakoztatták a közönséget. A jökevény a késő esti órákig tartotta össze a több száz főnyi társaságot.

— **Megszűnik a lisztjárulék, a liszt drágább lesz.** (CSI) Szlovenszko gazdasági hivatala közli: Az állandó választmány azon rendszabályának végrehajtása, hogy a több mint 15 000 K. jövedelemmel vagy több mint 30 000 K. vagyonnal bíró személyek 3 K. pótdíjat fizetnek a liszt árán felül oly nehézségekbe ütközött, hogy más módot kellett keresni annak a hiánynak leg-
alább részben való fedezésére, mely abból származik, hogy az állam olcsóbban adja el a lisztet, mint amennyit azt vásárolja. A liszt előállítására ma a főzölisztrel 3-60 a kenyérliszté 3 K. A hiány fedezéséhez Szlovenszónak hozzájárulni és pedig részben a munkaadóknak betegségyező pénzárti tagok után fizetett 1 koronás járulékaik részben a vagyonosabb osztály 3 K. pótdíja alakjában. A munkaadók 1 K-ás járulékaik tényleg be is szedték, a második rész azonban teljesen esodót mondott, ennek oka részben az, hogy későn teték közzé a rendelet, részben pedig az, hogy a a rendelet végrehajtásánál hiányzik az ellenőrzés. Az új szabályozás dec. 1-én lép életbe. A munkaadók 1 K-ás járulékaik továbbra is beszedik. A betegségyező pénzárti tagoknak a lisztet és kenyert továbbra is az eddigi olcsóbb áron adják. A 3 K-ás járulékok azonban megszűnnek és ehelyett ezental a főzöliszt ára 4 K, a kenyérliszté ára 3 K és az 1-40 kg. súlyú kenyér ára 4 K 20 fillér lesz.

— **Értesítés.** Értesítjük a t. tagjainkat, hogy az „Ungvári Ipari Hitelszövetkezet” — mint orsz. közp. tagja” üzlethelyiségét az „Ungvári fillérbank” igazgatósága szivességéből, a Fillérbank egyik helyiségébe helyezte át. Hivatalos órák, minden pénteken d. u. 4 órától. — *Igaz.*

— **A tatrai szövetkezeti kongresszus.** Írták, hogy december hó 10 és 11-én szövetkezeti gyűlés lesz *Otátrafűren* s hogy ezen gyűlés legfontosabb tárgya a szövetkezetek országos szövetségének megalakítása lesz. Ezen közléseket részben helyre kell igazítani, mert ezen alakulás csak az összes szövetkezetek aktív részvétele mellett lévén kívánatos és mert az idő rövidsége miatt az egyes szövetkezetek igazgatóságai nem nyerhetnek kellő tájékozottságot a szövetség céljait és szervezetét illetőleg, a szövetség tényleges megalakulása egy későbbi időpontban lesz megtartva s a tatrai szövetkezeti gyűlés a végleges megalakulás előmunkálatait fogja elvégezni s a napirenden lévő aktuális szövetkezeti kérdések s a szövetkezeteket érdeklő bel- és külföldi mozgalmakat fogja tárgyalás alá venni. A szövetkezeti gyűlésben a csehországi német szövetkezeti vezető emberek is részt vesznek s kívánatos, hogy a szlovenszói szövetkezetek is nagy számban képviselteskék magukat. A szövetség megalakításának terve a legkedvezőbb stádiumban van, mert tárgyalások vannak folyamatban, melyeknek eredményeképeu az összes szlovenszói szövetkezetek csatlakozása várható ezen mozgalomhoz. Kívánatos lenne, ha ezen megbeszélésen az összes szlovenszói szövetkezetek képviselteskék magukat. Amely szövetkezet esetleg nem kapott meghívót a gyűlésre, az sürgősen közbjle címét a gyűlés előkzseleteit intéző *Gömör-Nógrádi Gazdasági Egyesülettel* (*Rimaszombat*).

— **A szlovenszói magyar pártok egy-sége.** Dec. 7-én *Otátrafűren* pártközi értekezlet lesz, melynek eredményeképen a szlovenszói és ruszinszói polgári pártok közös pártvezetőséget fognak választani, mely pártvezetőség, terv szerint, tagja lesz a német pártok parlamenti szövet-ségének. Ezen a pártközi értekezleten képvisel-
tetni fogják magukat a szepességi németek is, akik külön német politikai pártot alkottak, de szive-sen készek a szlovenszói magyar polgári pártokkal való szoros szövetségre.

— **A kereskedelmi iskola** dec. 6-án nyílt meg. A növendékek d. u. 3 órákor a gimnázium 11-ik emeletén gyűltek össze. Rendes előadások 3-án.

— **Az UAC.** folyó hó 21-én tartott tea délutánjához adományokkal hozzá járulónak valamint a feltöltetőknek: *Csolinszki 'A.* né 40 K, *Varga J.* né 25 K, *Lebovits L.* 10 K, *Komár J.* né 10 K, *Malszki F.* 21 K, *Zaharanszky Gy.* 8 K, *Komár M.* 5 K, *Komár M.* né 3 K, *Kássa J.* 8 K, *Jendrek I.* 10 K, *Péter D.* 3 K, *Daró N.* 3 K, *Révai P.* 3 K, *NN.* 3 K, *Helvin V.* 3 K, *NN.* 3 K. ez uton mond köszönetet az elnökség.

— **Menekülés a félvilágon keresztűl** címen *Komáromy János* cikket írt az *Uj Nemzedékben*. A cikk hőse egy beregmegeyi gör. kath. lelkész, aki Beregmegeyből Lengyelországba ment át és *Lembergen*, *Vársón*, *Berlinen* keresztűl, hihetetlen szenvedések után *Sátoraljaiújhegy* vergdődt, ahol aztáe sikerűlt találkoznia két apró gyermekével és a feleségével, akit férje távozása után három börtönben hurcoltak meg és csak az antant közbelépésére eresztettek szabadon. Ezt a lelkészt az említett újságciikk szerint *P. Zadavec* István magyar tábori püspök miszkolci ezredlelkészé-nevezte ki. Az *Uj Nemzedék* később azt is megírta, hogy az illető lelkész *Komporday Andor*.

— **Kinek van kedvezményes áramdíj-
jazásjoga.** Miután a városi villanytelep a villanyáram díjak felemelésekor hozott határozatnak a kedvezményes díjtételekre vonatkozó részét tévesen magyarázza és 40 filléres díjakat csupán az elbocsátott tisztviselőknak számlázza, a városi tanács ez uton közli az érdekeltekkel, hogy kedvezményes díjtételhez minden fix fizetésből élő alkalmazottnak joga van.

— **A „Közútszasági Ojság”,** *Ruszinszko* és *Szlovenszko* egyetlen vicclapja, mely már megjelensékor meghódította a közönséget és eljutott a legtovábbi vidékekre is, gondosan válogatott és szenziációs tartalmával holnap jelenik meg. Ez a — valóban modern — élclap megjelenését nem kötheti határidőhöz, mivel nem akar sablonos tartalmat adni s így csak akkor kerül sajtó alá, mikor a legjobb, legkacagatóbb és lepszellemebb cikkei és adomái összegyűltek. Ára 2 korona. Meg is rendelhető.

Váagner és Mencsik

fűszer-, vegyes- és hentesáru-üzletűk
ÁRPÁDVEZÉR-UTCA 49. sz. ALATT

megnyílt!

Ajánlják olcsó áruikat pontos kiszolgálással!

— **Rembrandt-kép mint törörlorong.** Kopenhágai tudósítónk jelenti, hogy a híres pétervári *Emmitage* képtárát újból pótolhatatlan veszteség érte. A *Rubcskeje Djelo* közlése szerint *tizenkét Rembrandt és Tenier-kép* eltűnt. Lehet, hogy elpusztították, de lehet, hogy ellopták őket. Egy Rembrandt képet Moszkva közelében darabokra tépve megtaláltak egy asszonynál, aki *törörlorongnak* használta, egy másik képpel pedig egy kitört ablakot ragasztották be.

— **Kik az elfogott munkácsi kapitányok?** Egyes lapok már megemlékeztek Zeehardz Guido cseh kapitány, Szterniczky volt osztrák-magyar tisztt munkácsi letartóztatásáról. Zeehardz Guido volt 65-ös közbs kapitány a csehek Munkácsra való bevonulásuk után, mivel cseh származású volt, nem ment el Magyarországra, hanem az új érásban foglalt állást, először a beregszászi zsupanatusnál volt magyar-cseh tolmács, aztán zsupáni titkár s később a munkácsi zsupanatushoz került, de úgy látszik a civil életben nem érezte jól magát, felmentését kérte s mostanában az a hír járta, hogy a csl. hadseregbe kérte a felvételét. Munkácsi uri családból nősült, szimpatikus egyénisége, előzékeny és figyelmes modora miatt, mindenki, kívül dolga volt, becsülté. Vasárnap a munkácsi vadászársaság nagy vadászatot rendezett, ezen részt vett Kris zsupáni titkár és Zeehardz Guido is. A vadászat után késő délután jöttek haza és Zeehardz Guido volt cs. és kir. kapitányt Kominik rendőrkapitány Oroszvégen a lakásán detektívektől kísérvé letartóztatta, a lakásán házkutatást tartott és Zeehardzot erős fedezet mellett a városházán lévő rendőrségre kísérté. A rendőrség fellépése itt a parancsnak megfelelő modorban, de azért udvariasan történt. Strenicky Aladár egy felvidéki honvédezredben volt százados, szintén Munkácsról nősült, nem volt olyan szimpatikus mint Zeehardz, mert már nagyon régen ideges, idegbajos, a csehek bejövetele után rögtön aktív szolgálatba lépett, utóljára a város parancsnokságánál volt, de nemrégiben éppen idegébaja miatt nyugdíjaztatást kérte és felesége édesapjánál a messze híres Herteledny főfelügyelőnél üdült Beregszentmiklóson. Vasárnap hajnalban 5 óra tájban Munkácsról egy csomó detektív, csendőr és Kominik rendőrkapitány ment ki Beregszentmiklórsra. Streniczkyt behozták Munkácsra és még aznap este Zeehardzsal együtt erős fedezettel Ungvárra kísérték.

— **Harangavatás, képleleplezés.** Zsatkovics kormányzó születése napja és az amerikai harang-avatás alkalmából december 2-án reggel 9 órakor istentisztelet volt a gör. kath. székesegyházban, mialatt kisebb nagyobb csoportok ruszin nemzeti színű zászlókat alatt járták végig a várost. 11 órakor gyülekezés volt a vármegyeházán, ahol az urak az emeleten, a nép a megyeház téren foglalt helyet, mely téren amerikai, tizenkét szláv törzs adakozásából készült, emlékharang csúngött egy odarögtönzött állványon, fenyőgalyakkal díszítve. A feldíszített vármegyeháza teremben jobbról Zsatkovicsnak erre az alkalomra festett nagy arcképe, balról a Masaryk arcképe függött, míg középen egy emelvényen két ócska, idegen stílusú szék díszlett. Ezeket mutatta be rövid beszéddel Zsatkovics kormányzó a kíséretében megjelent Paris, francia tábornoknak és a többi előkelőségeknek. Majd a harangra került a sor, mely nem csupán Podkarpatska Rus népei, de még ezenkívül 11 szláv törzs számára készült. E harangot különben a kormányzó — miközben kijött és a vármegyeháza előtt ácsorgó néphez beszélt — dr. Zseltvay János városi kormánybiztos-polgármesternek adta át. A kormányzó beszéde után megkongatták a harangot, melyet a nép levett kappal hallgatott végig. Működött a katonai zenekar is, eljátszva: előbb a cseh, utána a szlovák s végül a ruszin himnuszt is.

— **Tizenkétórás általános sztrájk.** A kormányzó által rendezett ünnepségnek sem az időjárás (mely e napon igen siralmas volt) sem az általános hangulat nem kedvezett. A vas- és fémmunkások

bérharca ugyanis e napon érte el tetőfokát és általános sztrájkba tört ki, melyet december elején a villanyvilágítás szüntelése éreztetett a lakossággal. Este a sötétben a Kapos-utcán egy ungpinkóczi legényt átszurkalt. Gyertyafény mellett operálják meg, de me gis halt.

— **Az első képviselőjelölt.** A mai zürzavaros világban, egyben az általános és titkos, nőkre is kiterjedő választások idejében igen érdekes dolog az, ami az elmúlt héten lapunk nyomdájában történt. Egy nagyobb máramarosi ruszin küldöttség kereste fel Földesi Gyula nyomdatulajdonost. Elmondották, milyen kevéssé hisznek nek ő a falvaikban megforduló politikai agitátoroknak és Földesinek ajánlották fel kerültek maudátumát, mert Földesit olyan embernek ismerik, aki nemcsak most barátja a ruszin népeknek, amikor az divat lett, de mindenkor az volt, amikor más nem állott mellettük. Olyan embernek ismerik Földesit, aki az ő javukat fogja munkálni és mindenekelőtt sürgetni Podkarpatszka Rusz autonómiaját. Földesi Gyulának jól esett a nép bizalma. Válaszában kijelentette, hogy ő a Kaminsky-féle pártához tartozik, ha mint illet szívesen fogadják, vállalja érdekeik szolgálatát és mint eddig, ezután is szívvel-lelkel fog fáradozni a ruszin nép javára. Szóval az első képviselőjelölt már megvan. Az érdekes a dologban az, hogy ezt idáig — egészen a régi módi szokás szerint csinálták. A népek nem egy-egy pártban, hanem egy-egy emberben van bizalma.

— **Zsidó-vallású gyermekeket** — amint egy hivatalos átirat követeli — nem szabad fölvenni a róm. kath. elemi magyar iskolákba. Ha már föl is volnának véve, azonnal kiutasítandók, mert különben súlyosan érezteti fogják az intézettel az államhatalom sujtó karját. A tanév folyamán tett eme intézkedés, amely izraelita polgártársainkat sújtja, egy demokratikus államtól igazán különös.

— **Talált kezyű.** A Patronage mult vasárnapi theadulánján egy pár férfi kezyűt találtak. Igazolt tulajdonosa szerkesztőségünkben átvetheti.

* **Visszavett vasutasok.** A cseh-szlovák államvasutak kassai igazgatósága f. évi november hó 26-án kelt 42. számú hivatalos lapjában mintegy 1200 volt magyar államvasuti alkalmazottat vett át véglegesen és sorozott alkalmazottjai létszámába. Ezen szám még nem végleges amennyiben csak a kinevezett alkalmazottokról van szó a nem évi fizetéses valamint a román megszállás alatt volt személyzet nem foglaltatik benne. Külön kell megemlíteni a vasut-intéző körök azon intézkedését, hogy a fizetés és előléptetés tekintetében az átvett személyzet a cseh személyzettel egyenlő elbánásban részesült. — Mint értesülünk az ungvári vasutasok közül is mintegy 30-at vettek vissza.

Letartóztatott pártvezérek.

A rendőrprefektura rendeletére tegnap délben Seidler Ernő volt népbiztos, Fehér Herman, Rosenberg József és Hajdu István pártvezérek letartóztatták és Beregszászra kísérték. A letartóztatás nincs a sztrájkokkal összefüggésben. Oka a mostani pénzübelégyezés alkalmával elkövetett csalás. Megállapítást nyert ugyanis, hogy a ruszinszói pénzübelégyezésnél a pártvezetőség nem létező nevek alatt bélyegzetetett le pénzt.

SZINHÁZ.

Kabaréirók képességükön felül álló darabja a *Szászország* mult heti bemutatója kevés örömet szerzett az operette híveinek. A librettó a Hamupipóke meséje egy kokott, az operettek újfajta kinövése: a tancos komikus (kinek mindig a kifacsart citrom jut) néhány paralitikus szerepítő ügyes-bajos dolgaival tarkítva. A paralitikus elemet ez alkalommal — a szokottól eltérőleg — nem csupán arisztokrata képviselte, (kinek ostobasága egy színvonalon áll irójukkal) hanem egy polgármester és neje is. Mindketten az eddig látott színpadi kretennél lágyabb agyuak voltak. (A darab szövegezője

késztelenül okkultiz. Bámulatos jövőbelátással a jelen polgármestereinek képét nyújtotta. A darab írásakor a polgármestertől még magafoku kvalifikációt követeltek.) De a többi szereplő is a darab szerint annyira buta, hogy a harmadik felvonásban tyukká és kakassá változásuk teljeseen indokolt volt az előző felvonásokban elkövetett csevegésük végbevitt dolgaik alapján s után.

A bemutató előadás a szereplők színjátszó képességének java. Szászország Balázs Rózi volt. Játéka: kedves közvetlenségű. Éneke: műlévett, táncja: egy kis ruhalebegtetés. Több, a táncáról legnagyobb jóindulattal sem mondható, lgyekeztek úgy táncolni, hogy az egyéb képességei mellett ne szoruljon háttérbe. Pogány Klári sebesen perdülő nyelve ugyancsak própára volt téve, a zene néhány gyorsütemű részédel. Feladát úgy a táncnál, mint a játéknál egyaránt kifogástalanul oldotta meg. Sáfár Sándor a szerelmet Perényi Kálmán a humort szállította. Kun Dezső élénk színekkel festett arcával hatott. Vajdáné kolaraturének kísérletei megbecsélhatók. A többi szereplő mindvégig kifogástalan.

A vasárnap esti előadás az együttes szégyene. A vasárnapi közönség, ha talán kevéssé is tudja értékelni a darabot — ez ugyan a vasárnap előadásra kerülő daraboknál nem áll — ugyan olyan előadást érdemel, mint a szombat esti közönség. A közönség értékelése különben sem a színészek földadata.

Hétfőn a vastag háju lipótvárosi zsidónok kéjárabja: a *Tolvaj* című kultur possadék került a közönség elé. A darab elejétől végéig arról szól, hogy a férfiben fölébredt tisztesség éreztel miként szorítja háttérbe a bujáság.

A férfi alakja kellemetlenül felemás. Egyszer brutálisan becsületes, máskor undorítóan pipogya. A becsületesség csupán azért kerül dörögben szóba, hogy a nő toaleit egyszerűsítéssel, vagy forró szavakkal, érzeki viharzás közepett sutbadobhassa. A jobbérzés ilyen formában való elnapolása kissé valószerűtlen. A Tolvajt a szerző Brazíliaba számúzi. Mi a magunk részéről a műsoron kívüli helyezéssel is megelégszünk.

Fekete Irén teljes diadalra juttatta a bujáságot a szerelem színpadra vitt egyetlen komoly ellenfelével, a becsületlenséggel szemben. Zilahy János kissé gyengén védelmezte a becsületlenséget. Kömüves Sándor bőven jutott félzségséget az amugy is félzség szerelmes diák alakjába.

Kedden az *Édes apuka* kacagó jókedvvel megjátszott előadása a kis számú közönséget mindvégig nevetésben tartotta. Horváth Kálmán rengeteg mókával, tréfával tette az amugy is roppant mulatót alakot harsányan kacagatóvá. Kedves partnere volt Balázs Rózi, Zilahy János, Perényi Kálmán, Zilahyné mint Tarhonya mama buzzón nevettek a közönséget. Kun Dezső karikírozó érkerke, maszkirozó képessége cserben hagyta. Kovács Lili tehetségéből nemcsak tanárának, de a közönségnek is sokat mutatott.

Tanulóleányok

lapunk könyvnyomdájában jó fizetéssel felvételnek.

Pályázati hirdetmény.

A tibai róm. kath. iskolaszék a megüresedett organista-tanítói állásra pályázatot hirdet.

Fizetés: Jó lakás, kert és melléképületeken kívül szántóföld és rét, a községtől 260 korona készpénz és fájárandóság, továbbá párber, stóla, és államsegély.

Pályázati határidő: december 15. Személyes megjelenés előnyös.

Kérvények: „Rk, Plébániai Hivatal, Cibava, via: Uzhorod“ címre küldendők.

BANGHA PATER

IMAKÖNYVE

CSINOS KIVITELBEN
50 koronáért

lapunk kiadóhivatalában megrendelhető.

Honvéd-utca 8. sz. HÁZ
eladó. Tudakozódni lehet DOBROVSKY JÓZSEFNÉL, Kaposi utca.